

Årsplan Ryggstranden barnehage 2020 – 2021

Fra medio mai gikk vi over til å drifte etter en trafikklysmoell. Det er regjering og FHI som avgjør hvilket nivå vi skal drifte på. Vi starter høsten 2020 på gult nivå. Vi har her gjengitt trafikklysmoellen svært enkelt. En kan lese mer om den og andre smittevernregler her; <https://www.udir.no/kvalitet-og-kompetanse/sikkerhet-og-beredskap/informasjon-om-koronaviruset/smittevernveileder/barnehage/>

Rød drift	<ul style="list-style-type: none"> * Barna deles inn i kohorter med en ansatt pr kohort * To kohorter kan samarbeid om praktisk arbeid v/behov * For å ivareta smittevernhensyn og oppfølging av barna i den enkelte kohort driftes barnehagen med reduserte åpningstider
Gul drift	<p>En avdeling er en kohort.</p> <ul style="list-style-type: none"> * Ansatte skal holde minst en meters avstand til andre ansatte i egen kohort * Ansatte skal unngå nærkontakt med andre ansatte og barn i andre kohorter, og kun samarbeide når det strengt tatt er nødvendig. * Vi skal unngå så langt det lar seg gjøre å blande barna fra de ulike kohortene (I Ryggstranden barnehage er det gjort egen risikovurdering for uteområdet høsten 2020) * Vi har kontaktreduserende tiltak i forhold til besøk inn i barnehagen
Grønn drift	<ul style="list-style-type: none"> * Ordinær barnehagedrift

Som en følge av pandemien som rammet oss i mars har vi driftet barnehagen på en annerledes måte. Vi er underlagt retningslinjer for hvordan vi skal dele barna inn i kohorter og har strengere smittehensyn enn vanlig. Ansatte, foreldre og andre samarbeidspartnere har krav om avstand på minimum en meter. Alle disse tiltakene medfører en mer krevende drift av vår barnehagehverdag. Vi setter alltid barns beste først. Det vil måtte få konsekvenser på annet hold. Vi har i medio august hatt reduserte åpningstider da flere av personalet ble syke med luftveisinfeksjoner. Alle har til nå vist negative tester, men de må likevel være symptomfri før de kommer tilbake på jobb. Tiltaket som vi kan sette inn er å redusere åpningstidene på de avdelingene som ikke har nok personal for god, trygg og forsvarlig drift.

Foreldre og foresatte vil blir informert via SMS de dagene/periodene dette blir aktuelt.

Kontakt informasjon

Kontoret   51 41 82 11   post@ryggstranden.no
   926 48 467   www.ryggstranden.no
      www.mykid.no

Kobbungene   951 98 566
Trollkrabbene   952 38 194
Strandreken   952 34 976

Årsplanen er delt inn i 4 deler

- **Innledning** gir en kort innføring i organisasjonen, henvisning til Lov om barnehager og Rammeplan for barnehagen
- Avsnittet om vårt **pedagogiske ståsted** skal gi leserne en innføring i vårt barnesyn, hvorfor vi jobber slik vi gjør – hva er det vi tror på. Her finner en også noe teoriforankring.
- **Pedagogisk praksis** har naturlig nok fått størst plass i årsplanen. Her viser vi hvordan vi utøver arbeidet i de ulike avdelingen og gruppene. Vi viser til egen praksis slik vi utøver den i forhold til krav i loven og rammeplanen.
- **Samarbeid** er siste del av årsplanen og beskriver krav og forventninger til foreldre og ansatte i barnehagen. Her vil dere også finne noe praktisk informasjon.

INNLEDNING

Ryggstranden barnehage SA ble etablert 29.12.1989 som et andelslag. Trygge Barnehager stod for utbygging og etablering vinteren 1989/1990. Andelslaget innebærer at foreldre blir medeier i samvirket når barna starter i barnehagen. En betaler kr 5000,- som et innskudd pr barn en har i barnehagen. Dette betales tilbake når barnet slutter i barnehagen. (Det er et innskudd pr barn.) Innskuddet er med på å trygge barnehagens økonomiske fundament.

Det innvilges søskenmoderasjon fra barn nr. 2 og vi har inntektsregulert foreldrebetaling. Søknad om redusert foreldrebetaling grunnet lav inntekt eller andre forhold har foreldrene ansvar for selv. Denne informasjonen finnes på kommunens hjemmeside.

Samvirkets øverste organ er årsmøtet. Her har alle medeiere stemmerett. Representanter til styret velges på årsmøtet. Styret består av 5 foreldre og 2 ansatte. De velges for to år om gangen, og kan stille til gjenvalg.

Daglig leder er representert i styret som sekretær. Daglig leder har ikke stemmerett.

Rammeplan sier følgende om ansvarsfordelingen;

” Barnehageeier og alle som arbeider i barnehagen, skal sammen bidra til å oppfylle målene og kravene i rammeplanen med utgangspunkt i sine erfaringer og sin kompetanse ”.

Utover eieres overordnede og juridisk ansvar er det styrer og pedagogiske ledere som er gitt ansvaret for å iverksette det pedagogiske arbeidet i barnehagen. Det øvrige personalet er en viktig del av dette arbeidet. De skal jobbe tett sammen med ledelsen og pedagogene på avdelingen for å sørge for at barnehagens mål i forhold til enkelt barn og barn i gruppe blir gjennomført i tråd med regionale og lokale planer. Mandatet er beskrevet i ny rammeplan.

Lover og regler – barnehagens rammeverk

Barnehageloven og rammeplan for barnehager gir tydelige føringer på barnehagens samfunnsmandat, innhold og barns medvirkning. Alt innhold i vår barnehage skal være i samsvar med gjeldene rammeverk. Det er likevel gitt rom for lokale justeringer. Dette er for at hver enkelt barnehage lokalt og nasjonalt, skal kunne ivareta både mangfold og særegenheter i samfunnet. En barnehage skal være til for alle.

Barnehagesektoren er organisert under kunnskapsdepartementet og blir definert som første skritt på barn og unges utdanningsforløp. Samfunnsmandatet til barnehagene er stort og omfattende, og dere kan lese mer utdypende om dette i barnehageloven og rammeplanen.

Barnehageloven og FNs barnekonvensjon

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-64>

<https://www.fn.no/om-fn/avtaler/Menneskerettigheter/Barnekonvensjonen>

Rammeplan for barnehager

<https://www.udir.no/globalassets/filer/barnehage/rammeplan/rammeplan-for-barnehagen-bokmal2017.pdf>

§§ 1-2 definerer samfunnsmandatet og formålet. §3 omhandler barns rett til medvirkning. Barns medvirkning er lovfestet i barnehageloven. Det er viktig for oss i Ryggstranden barnehage å ta utgangspunkt i det barna er opptatt av og har interesser for. Dette kommer også til uttrykk i vår pedagogiske praksis.

Vi tar barnas interesser med i planleggingen fra måned til måned. Veien blir litt til mens vi leker og lærer. Hva er det barna leker, hva er de opptatt av, hva er det vi trenger å ha et felles fokus på? Dette er observasjoner og spørsmål vi lytter og ser etter. Med disse observasjonene som utgangspunkt legges rammer for videre planer for barna i barnehagen. Men planene kan justeres og endres underveis, da sammen med barna.

Utfordringene i forhold til barns lek og medvirkning vil blant annet ligge i balansen mellom voksen- og barnestyrt aktiviteter. Samt balansen mellom enkeltbarns behov i forhold til alder og interesser – parallelt med tanken om læring av sosial kompetanse i en større barnegruppe. Dette stiller store krav til personalet.

I samspill med barna er det viktig at de voksne har kompetanse og kunnskaper om hvordan barn utvikler seg og lærer verden å kjenne. De voksne i barnehagen skal ha et faglig bevisst forhold til voksenrollen, og hvordan de opptrer sammen med barna. De voksne skal være lyttende, bekreftende, undrende og spørrende til barns lek og aktiviteter. Vi skal motivere og være gode støttespillere, slik at vi fremmer barns nysgjerrighet, og gir barna mulighet til å være aktive deltakere både i hverdags situasjoner og planlagte aktiviteter

Barnehagens verdigrunnlag

Barndommen har en egenverdi – hos oss sier vi at barn **kan, vil og er i stand til**. Med det mener vi at barna selv skal få være en aktiv aktør i sitt eget liv- de skal medvirke. Barnehagen skal være en arena som bidrar til at barna får en god barndom preget av lek, godt vennskap, gode voksne som fungerer som gode rollemodeller og overfører normer og verdier i tråd med krav og forventninger i samfunnet. Barnehagen skal være helsefremmende for alle. Det er viktig at vi har fokus på at alle mennesker er likeverdige. Barna skal erfare at vi som jobber i Ryggstranden ikke skiller mellom at vi er ulike individer. Alle har sin rett til å mene hva de vil, tro på hva de vil, og si hva de vil. Samtidig er det viktig at vi formidler hva som er greit å si og gjøre, og hva som ikke er lov. Barna skal gjennom samspill med barn og voksne i små og større grupper, lære å være en god venn for hverandre. Samtidig skal de erfare at det er lov å være ulike, ha sine egne meninger.

Det å ha en god venn som venter på deg i barnehagen er en viktig faktor i den sosiale utviklingen til et barn. Utvikling i samfunnet viser at mange strever med ensomhet og følelsen av ikke å lykkes. Nettopp dette blir et viktig mandat for barnehagen å oppfylle, barn skal føle at de har glede og mestrer egen hverdag, sammen med andre som vil en vel. Vi skal være gode veiledere for samarbeid og samspill, og gi barna erfaringer ved at gjennom språk og proaktiv handling, kan motstand og uenigheter overkommes.

Barn skal oppleve både oppturer og nedturen hos oss, og skjer det i trygge omgivelser, sammen med kompetente voksne, vil dette være med på å bygge trygge barn for fremtiden. Når barna begynner på skolen har vi som mål å ha gitt de all den ballast de trenger for å mestre nye utfordringer.

Vi skal også lære barna å ta vare på naturen og sosiale forhold for fremtiden. Det å leke og bruke utstyret vi har i barnehagen på en god og klok måte slik at ting ikke blir ødelagt er en fin måte å gjennomføre dette på. Alt kan ikke kjøpes, vi kan dele, låne og gjenbruke ting på nye måter.

VÅRT PEDAGOGISKE STÅSTED – VÅR VISJON

Ryggstranden barnehage har valgt et arbeidsverktøy som vi erfarer danner gode rammer for å jobbe tett og nært barna. Vår arbeidsmetode danner forutsigbarhet i hverdagen. For å være en god barnehage for alle våre aktører, både barn, ansatte, foreldre og andre samarbeidspartnere jobber vi hver dag inn mot vår visjon;

«Trygghet og trivsel, for liten og stor, på kryss og tvers»

For barna i vår barnehage innebærer dette følgende:

Trygghet

Vi har gode rutiner i hverdagen vår ved hjelp av vårt pedagogiske opplegg. Dagene har lik struktur og er gjenkjennelige i alle våre aktiviteter. Vi bruker månedsplaner med egne symboler for at barn skal ha muligheter for å forstå hva dagen innebærer. Vi har mange trygge voksne som jobber tett på barna med å forstå og tilpasse seg barnets behov her og nå. Vi har et trygt lekemiljø ute og inne.

Trivsel

Trivsel for barna er å ha venner - det at noen venter på deg når du kommer i barnehagen, blir glad for å se deg og vil være sammen med deg. Trivsel er også engasjerte voksne som forstår og tilpasser seg barnet. Det er voksne som tilrettelegger aktiviteter slik at barn kan vokse og mestre innenfor trygge rammer. Trivsel er glede, humor, latter og lek.

Kryss og tvers

Ryggstranden barnehage er en liten barnehage med åpne dører og et felles mål om å se og høre alle. Vi tilrettelegger for at barna skal danne gode vennskap på tvers av aldersgrupper og avdelinger. Derfor har vi grupper på tvers en gang i uken, og har også felles aktiviteter og opplevelser gjennom året i forbindelse med høytider og tradisjoner i barnehagen vår. Vi deler på rom og leker, og har åpne dører for å kunne besøke hverandre når det passer inn i hverdagen vår. Fellesrommet er hjertet i huset, her treffes alle på kryss og tvers av avdelinger.

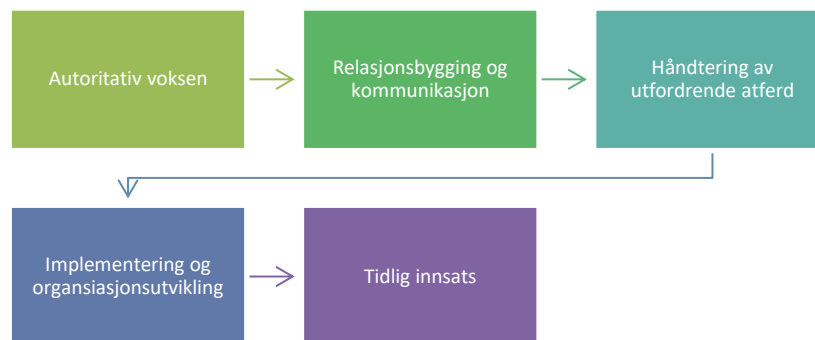
Kvalitet i «Randaberg barnehagene»

Vi er en av 10 barnehager i kommunen, og er i en unik posisjon til å samarbeide og medvirke til at barnehagene i Randaberg kommune har god kvalitet. Dette arbeidet gjenspeiler seg i ulike arbeidsgrupper der både assistenter, pedagoger og styrere treffes til felles kompetanseheving, vekst og utvikling. Det er utarbeidet en felles kvalitetsmelding i kommunen, som har en felles plattform som alle barnehager har samtykket til.

«I Ryggstranden barnehage skal barn oppleve tilhørighet og felleskap, lek og læring – sammen med kompetente voksne»

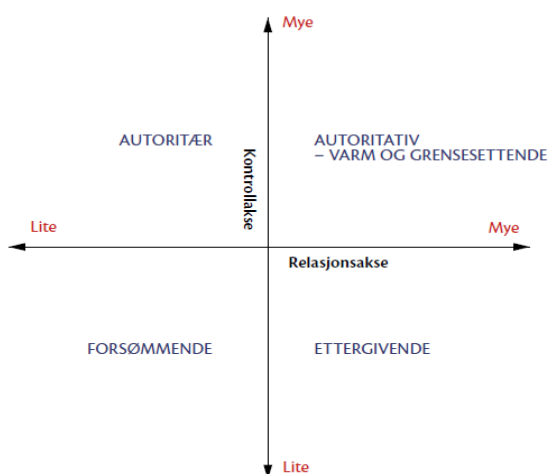
Disse begrepene er ikke nye, men gjort tydelige med felles plattform, slik at barnehagene skal ha et felles ståsted for samarbeid, kvalitet og kompetanseheving. Den viktigste komponenten i plattformen er «den kompetente voksne». Hvordan de voksne møter barna i ulike situasjoner, erfarer, tilrettelegger og lærer sammen med barna, er helt avgjørende for den gode barnehagen. De voksne i barnehagen er viktige for barna. Derfor er det av stor betydning hvordan vi møter ditt barn.

«Være sammen» er et tverrfaglig kompetanseløft som retter seg mot barn og voksne, og har fokus på inkludering og sosial kompetanse, knyttet til den varme, grensesettende voksenrollen (den autoritative voksne). Kompetanseløftet inkluderer tjenesteområdene skole, kultur, NAV og Helse & oppvekst. Målet er å heve kompetansen til alle ansatte, slik at kvaliteten i det daglige arbeidet med barn og unge styrkes. Ansatte i Ryggstranden barnehage mottar veiledning, har lesetid og deltar i fagfora/workshops for å øke sin kompetanse. Barnehagelæreren får tilbud om videreutdanning. Kjernekomponentene i «Være sammen» er skissert i modellen nedenfor.

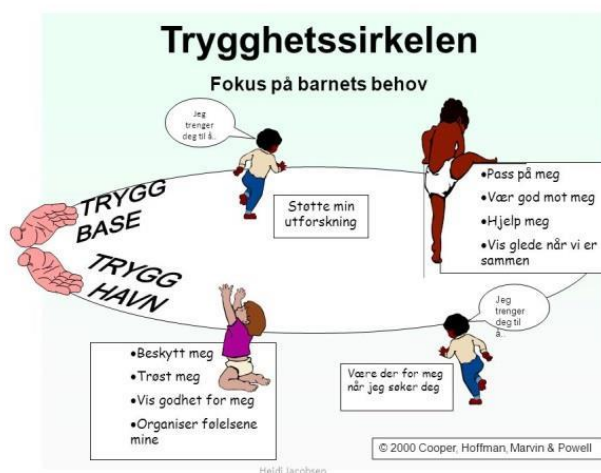
Vi bygger vårt pedagogiske ståsted på å være en autoritativ voksen. I dette begrepet ligger at den voksne skal være en trygg, varm og grensesettende voksen. Det er alltid den voksen som har ansvar for at relasjonen skal være positiv, varm og tilpasset barnets nivå. Vi mener at en likhet i voksenstilen trygger ditt barn. Ditt barn skal erfare den voksne i barnehagen som en trygg havn der de kan søke støtte, trøst og motivasjon for utvikling og mestring.

De fire voksenstilene

Modellen bygger på to hoveddimensjoner. Relasjon som forstås med hvilken varme, støtte og omsorg som utøves overfor barnet, og krav/kontroll som representerer regler og normer som skal læres via en positiv tilnærming, med respekt og tilpasset barnets modenhet og muligheter. Forskning viser at den autoritative voksne gir best tilpasning for barnet

Kilde; Baumrind 1991

Figuren illustrerer hvordan barnet beveger seg ut fra den voksnes «trygge havn» for og erfarer verden. Barnet har erfaringer med at den voksen vil passe på, hjelpe til å være en god støtte. Dette innebærer at når barnet trenger hjelp vil det komme tilbake til den trygge havnen; hente trøst, motivasjon og ny tillitt til å forsøke seg ut i verden igjen.

Kilde; K. Hoffman, G. Cooper, B. Powell

High Scope modellen

Ryggstranden barnehage har valgt å ha High Scope-metoden – «barns lek og aktiv læring» - som utgangspunkt og inspirasjon for vårt pedagogiske ståsted. Metoden bygger på Jean Piagets utviklingsteori.

Jean Piaget sin teori har hovedfokus på den kognitive utviklingen hos mennesket. Han fokuserer på at menneske er født sosialt, med en medfødt evne til å være nysgjerrig og ha en evne til innlevelse/empati. Barnets eget initiativ, er et grunnleggende prinsipp i Piagets synspunkter på læring og utvikling hos barn.

Aktiv læring – «learning by doing» - er hjørnesteinen i High Scope tenkningen. I Ryggstranden barnehage sier vi at **barn kan, vil og er i stand til** å lære og utvikle seg i direkte kontakt med mennesker og verden omkring.

High Scope metoden, som ble utarbeidet under ledelse av David Weikart på 60- og 70 -tallet, er godt utprøvd og dokumentert i Norge på slutten av 80 tallet. Vi har gode lærebøker å støtte oss til. Litteraturen er oversatt til norsk av Henning Rye. I årenes løp har vi tilpasset programmet til norske og lokale forhold. Våre erfaringer gjør oss trygge på at arbeidsmetoden hjelper oss til å respondere på det barna **vil, kan og er i stand til å gjennomføre**.

Norsk barnehagelov er opptatt av barns medvirkning (se s.6). Vi mener at High Scope-metoden setter barna i sentrum. Det er barnas egen aktivitet og egen interesse som vektlegges. Dermed er barna medvirkende i egen læring og utvikling.

Hva er aktiv læring?

- Læring skjer gjennom konkrete erfaringer - i lek og deltakelse i hverdagsaktiviteter
- Barnet tar selv initiativ til disse erfaringene - de tar egne valg
- Det forutsetter samarbeid og diskusjon – i alle relasjoner i barnehagen
- Barna blir motivert til å prøve – barn undrer seg, barn er nysgjerrige
- Barnet settes i sentrum for egen læring – de medvirker

Nøkkelerfaringer = det barna gjør = det barna lærer

Nøkkelerfaringer er de erfaringer barna øver seg på for å kunne forstå og utvikle sine evner. I High Scope programmet er det mange ulike nøkkelerfaringer som barn erfarer og lærer noe av gjennom hele dagen. Norsk barnehagetenkning fikk via Rammeplanen innført 7 ulike fagområder. Disse samsvarer med nøkkelerfaringene i High Scope metoden. Du kan lese mer om Rammeplanens fagområder og hvordan vi i Ryggstranden barnehage jobber med disse fra side 17. Her nevner vi kort **NØKKELERFARINGENE**

- språk
- erfaringer og representasjon (lek/læring og aktiviteter)
- tid, rom og tallbegrep
- sosial og emosjonell erfaring
- klassifisering og «seriering» (sette ting i system)
- motorisk erfaring

Voksenrollen i High Scope

I programmet fremgår det at de voksne i barnehagen skal være sentrale og aktive i barnets lek og aktivitet. Vi skal motivere og stille spørsmål som appellerer til barnets egne tanker og løsninger. De voksne må videre være tålmodig overfor barnets tanker og svar. De voksne skal observere det barna gjør og bruke dette sammen med dem til å legge nye planer og aktiviteter i barnehagen. Observasjoner skal også brukes til å kartlegge barns utvikling. (Mer om observasjon på s. 24).

Lek og aktiv læring

Lek skal ha en fremtredende plass i barns liv i barnehagen. Leken har en egenverdi i barns liv og vi mener at all lek fører til læring og erfaringsutveksling.

Det er viktig at personalet legger til rette for god og utforskende lek i barnehagen.

Med **frilek** forstås at barna selv har tatt initiativ til en lek eller aktivitet ut fra egne impulser og behov. Ofte er denne leken preget av barnets hovedinteresser. Begrepet kan dere finne

både i månedsplanene våre og på dokumentasjon som blir hengt opp. Det er viktig å presisere at denne leken også stiller krav til oss voksne. Vi skal om ønskelig være med å bidra med utstyr og nye impulser. Dessuten er det viktig at de voksne er tilgjengelig ved behov. De voksne skal også observere i barns frilek. Noen ganger blir voksne invitert inn i barns lekeverden, med at vi får utdelt ulike roller eller oppgaver.

Tilrettelagte aktiviteter

Barnehagen har i mange år arbeidet etter «High Scope» metoden (se s.8), som innebærer at voksne tilrettelegger ulike lekeaktiviteter for barna, innenfor gitte rammer. Dette innebærer at vi kan sette fokus på et aktuelt tema eller en lek/læringseffekt som vi ønsker å underbygge /lære mer om. Det kan både tilrettelegges en enkelt aktivitet som alle barna deltar i, eller gi flere valgmuligheter, slik at barna selv kan velge.

Antall barn som kan være med på de ulike aktivitetene bestemmes ofte i samspill med barna.

Hele denne sekvensen er forkortet med ordet «**PLAGG**»

PLA – Planlegging av aktivitetene, vi velger lek/aktiviteter.

G – Gjennomføring, vi leker og lærer i den aktiviteten som er tilrettelagt.

G – Gjenkaller/snakker om det vi har gjort, sammen med de andre barna og en voksen i samlings stund og rundt lunsjbordet.

VÅR PEDAGOGISKE PRAKSIS

Månedsplaner

Den enkelte avdeling utarbeider en månedsplan som gir en god oversikt over aktiviteter og fokusområder for den kommende måneden. Månedsplanen er en grovskisse til barn og foreldrene. (sjekk MyKid) Den vil gi dere en mulighet til både forberedelse av dagens aktivitet og til eventuelt etterarbeid i form av samtaler og tanker sammen med barna.

Det skal utarbeides månedsplaner som tar utgangspunkt i barnehagens satsningsområder og behovet i den aktuelle barnegruppen. Det er viktig at man i arbeidet med barn har fokus på «her og nå» prinsippet. Dette kan innebære at planen noen ganger blir forandret på kort varsel. Vi har følgende fokusområde i løpet av et barnehageår.

Periode	Fokusområde
August -september	«jeg er meg og du er deg»
Oktober – november	«ut i verden»
Desember	«Tradisjon og høytid»
Januar – februar	«se hva jeg kan»
Mars – april	«nye muligheter»
Mai - juni	«nå er jeg større enn før»

Aldershomogene grupper på «kryss og tvers»

Målsettingen for alle grupper

- Alderstilpasset lek og aktiviteter
- Styrking av barnegruppene på tvers av huset
- Gode samarbeidsrelasjoner mellom store og små

Liten avdeling

Avdelingen vil etter endt tilvenningsperiode lage to grupper (som benevnes med fager). Fokuset er tilrettelagte aktiviteter som er tilpasset barnets alder, behov, mestring og prinsippet om barns medvirkning. Avdelingen har to gruppedager, en dag inne og en dag ute. Avdelingen informerer om gruppeinndelingen og innhold når dette er avklart.

Stor avdeling

På stor avdeling har vi følgende grupper. Navnene på gruppene er etablert for svært mange år tilbake, og barna som har gått gradene her på huset har store forventninger til «opprykk» i neste gruppe

Solgruppen	<i>Denne utgår høsten 2020 som en følge av gult driftsnivå</i>
Hjertegruppen	<i>Denne utgår høsten 2020 som følge av gult driftsnivå</i>
Skolegruppen Oppstart uke 37	Gunhild er fagansvarlig i gruppen. Hun har Elin seg i denne gruppen. De benytter fellesrommet som sin base hver tirsdag fra 08. september frem til 17. mai 2021.

Gruppene utgår i forbindelse med jule- og påskehøytidene, da vi har felles opplegg/månedspan for hele huset. Det er ikke gruppedager i skolens ferier.

Skolegruppen – skoleforberedende aktiviteter

Rammeplanen for barnehager sier blant annet følgende om overgangen fra barnehage til skole;

” de eldste barna skal få mulighet til å glede seg til å begynne på skolen og oppleve at det er en sammenheng mellom barnehagen og skolen. Barnehagen skal legge til rette for at de eldste barna har med seg erfaringer, kunnskaper og ferdigheter som kan gi dem et godt grunnlag og motivasjon for å begynne på skolen.”

Vi har definert følgende mål for vår skolegruppe;

- knytte vennskapsbånd på tvers av avdelingene
- motivere for skolestart
- øke konsentrasjonsevnen
- ta imot oppgaver/beskjeder og klare å utføre dem
- språkstimulering
- begrepslæring
- skoleforberedende aktiviteter som er viktig til skolestart vil være;
skrive navnet sitt, blyantgrep, klippe, vente på tur, rekke opp hånden, følge regler og gjøre arbeid og aktiviteter som en ikke alltid vil.

Skolegruppa starter hver gang med samling, der barna og de voksne har faste plasser. Det skaper trygghet og forutsigbarhet. For å knytte vennskapsbånd leker vi ulike navneleker og regelleker, som for eksempel «Hvem er under teppet». I de ulike aktivitetene jobber vi i grupper eller to og to sammen.

Deretter har vi en aktivitet inne eller ute. Temaene vi har hatt inne trekker vi med oss ut, samtidig som vi på turer vil ha fokus på trafikkopplæring og sikkerhet i nærmiljøet.

For å være med å motivere for oppgaver og skrivearbeid i skolen, får hvert barn sitt eget aktivitetshefte «Trampoline» som vi oppbevarer i barnehagen. Der er det ulike, enkle

oppgaver som støtter opp om de temaene vi har hver måned. Oppgavene kan ligne på oppgaver de får i skolen. Noen ganger kan de få heftet med seg hjem for å gjøre lekser.

I løpet av året jobber vi for at barna skal få en god ballast av lærdom, erfaringer, vennskap og gode minner som de kan ta med seg videre. Vi avslutter på våren med å være «Rosaruss», og overnatting i barnehagen. «Rosaruss»- er blitt en tradisjon gjennom mange år i vår barnehage. Denne siste tiden i skolegruppen består av kjekke aktiviteter og opplevelser som barna i skolegruppa gleder seg veldig til. En visualisering med luer og russekort forsterker ytterligere samholdet i gruppen.

Skolegruppa har egen plan som legges ut på MyKid. Det gjennomføres også foreldremøter for denne gruppen i september og januar. Nærmere informasjon kommer.

Det blir ikke foreldremøte høsten 2020 grunnet gult driftsnivå.

Overganger

Endringer og overganger i barns liv kan oppleves overveldende og krevende for både små og store. Barn blir sårbare i nye situasjoner og det er viktig at hjem og barnehage har felles fokus på dette. Barnehagen har mye erfaring og gode rutiner for overgangene. Vi gir her en kort presentasjon av vår praksis. Når du og ditt barn er i en slik overgang, vil du få ytterligere informasjon og veiledning.

«Fra hjem til barnehage»

Barnet og foreldres første møte med barnehagen skal være trygt, tillitsfullt og innby til samarbeid til det beste for barnet. Familiene vet nokså tidlig om oppstart i barnehagen. Vi inviterer til foreldremøte i starten på juni måned. Introsamtaler for barn som starter på stor avdeling avtales i forkant av oppstart. For de minste barna avholdes introsamtalen i løpet tilvenningsdagene.

Vi har tilvenning som strekker seg over en uke, og foreldre blir en viktig aktør. Personalet skal bli kjent med barnet gjennom å adoptere foreldrenes rutiner, slik at overgangen fra hjem til barnehage skal bli så lik som mulig.

Det er utarbeidet tverrfaglig samarbeid i Randaberg kommune for denne overgangen, som alle aktuelle aktører er kjent med.

«Fra liten til stor»

Vi drar nytten av å være en liten barnehage. Alle kjenner alle, alle ser alle og alle hjelper alle. Dette er et godt utgangspunkt når barna fra Kobbungene skal begynne på stor avdeling. Vi forsøker å ta hensyn til barn, foreldre og avdelingenes behov når vi flytter fra lite til stor avdeling. Vi har utarbeidet gode rutiner for overføring med egne besøksdager og tidlig oppstart på stor avdeling før ordinær tilvenning starter. Besøksdager og oppstart gjennomføres med trygge voksne fra liten avdeling.

«Fra barnehage til skole»

Det er utarbeidet gode rutiner mellom barnehagen og skole i egen rutinebeskrivelse. Vi innleder samarbeidet med skolen allerede høsten før skolestart i form av hospitering og erfaringsutveksling for personalet. Barnehagen har eget opplegg for skolestarterne (se s. 11) og det avholdes foreldremøte for disse barna høst og vår semesteret. Vi tilrettelegger aktiviteter som vi mener barna vil dra nytte av inn i skolehverdagen. Skoleskjema fylles ut av ansvarlig pedagog på barnets gruppe og overføres til barnets kontaktlærer i samråd med foreldrene. Barnet medvirker også med egne tanker.

Barnehagens dagsrytme

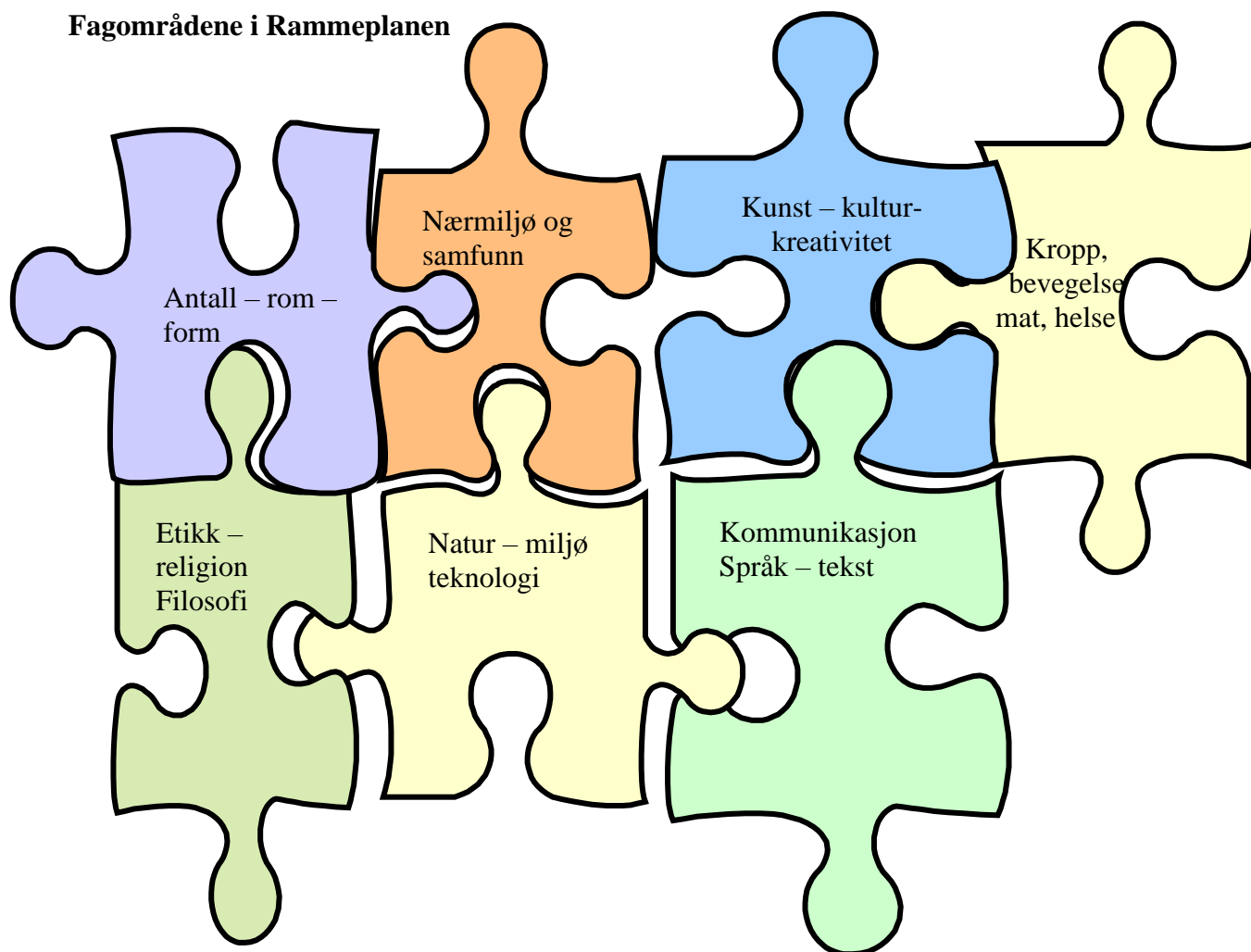
Når	Hva	Hvordan	Hvorfor
0715	Barnehagen åpner	Barna tas imot i egen avdeling	Trygg start på dagen, utveksle informasjon
0800 - 0845	Frokost	Vi spiser medbrakt matpakke på avdelingen	Et viktig måltid for å ha nok energi til lek og moro. Vi er på avdelingen. Lek og enkle aktiviteter tilrettelegges etter frokost.
0930-1100/1130	Aktivitetene starter. Fokus på LEK OG AKTIV LÆRING		
EKS	PLAGG Planlegging, gjennomføring og gjenkalling	Barna kan velge mellom flere aktiviteter Selvvalgt eller tilrettelagt av de voksne	Barnas initiativ i fokus. Mestringsopplevelser. Bevissthet om egne valg. Være sammen med venner. Lek og læring. Nye impulser og opplevelser
EKS	<i>GRUPPER PÅ TVERS</i> <i>Disse utgår høsten 2020 grunnet gult driftsnivå</i> <i>Skolegruppen gjennomføres fra uke 37</i>	Inndeling etter forhåndsbestemte grupper 2 grupper på liten avdeling Solgruppa Hjertegruppa Skolegruppa	La barna få lek og læring i aldersbestemte grupper. Tilrettelagte aktiviteter etter aldersbehov og utvikling. Få bedre tid til hvert enkelt barn.
EKS	TURER NÆROMRÅDET	Hele avdelingen eller grupper på tur. Også felles turer på tvers av avdelingene	Opplevelser og mestring. Motorikk og kroppsbeherskelse. Kjennskap og aktiv bruk av nærmiljøet
EKS	FRILEK	Lek som allerede er i gang	Ivareta god og utviklende lek som barna allerede har startet.
K1 1100 /1130	Lunsj	Barna samles før lunsj. Samtale om hva vi har gjort, og hva vi skal gjøre videre i dagen. Håndvask. Vi spiser på avdelingen eller på tur.	Samle gruppen Gjenkalle, skape trygge rammer Hygiene Dekke sult behovet Et positivt samlingspunkt. Fokus på sunt kosthold. God bord skikk.

1145- 1230	Leggetid/småbarnsavdelingen Stell og påkledning	I egne vogner Vi har sovevakt og babycall. På badet, i garderoben sammen med en voksen	Fysiologiske behov Hygiene Klare å kle seg selv. Bevissthet på klær i forhold til vær og vind og årstidene.
1230 - 1445	Utelek De voksne avvikler pausene sine mellom kl 1230 og 1330 <small>Vi har betalte pauser og er tilgjengelig om noe alvorlig skulle skje</small>	Vi er i barnehagen. Innholdet i leken varierer etter årstidene	Alle skal ut. Bruker kroppen mer aktivt. Treffer venner og voksne på tvers av avdelingene
1400 (Kobb) 1430 (Stor avd)	Fruktmåltid	Inne eller ute	Knekkebrød og frukt. .
1500- 1630	Lek og avslutning av barnehagedagen	Vi leker inne eller ute	Vi er sammen i lek og samspill på tvers av avdelingene. Det er viktig at vi avslutter dagen med at mor/far får info om barnehage dagen. TAKK FOR I DAG

Aktiviteter som gjentar seg hvert år – Med tanke på gult driftsnivå må vi i år se hva som lar seg gjennomføre. Vi legger opp til avdelingsaktiviteter for barna der dette er mulig.

Periode	Aktivitet	Hva skjer
August	Familiefest	Felles treff med mat og aktiviteter ute i barnehagen på ettermiddagstid
September/Oktober	Skolegruppestart Foreldremøte	Skolegruppen starter opp hver tirsdag i september. De treffes på fellesrommet og har eget opplegg. Planer deles ut i forkant. Presentasjon av virksomheten og avdelingene. Kan erstattes med innleide foredragsholdere. Informasjonsmøte for skolestarter gruppen rett etter fellesmøte.
Oktober	FN – dag FORUT prosjektet 	Vi ønsker velkommen til FN feiring i barnehagen. Vi har innslag av skolegruppen, salg av middag. Vi har også egen FN butikk, der vi selger små ting til inntekt for FORUT prosjektet som vi er en del av. www.forut.no (for nærmere info)
November	Foreldresamtaler	Vi inviterer til 30 min foreldresamtale for nye barn på avdelingen. For andre blir det satt opp samtale ved behov.
Desember	Adventstid og julestemning 	Vi har mye kjekt denne måneden. Felles månedsplan. Foreldre/foresatte inviteres til Lucia frokost med «lussekatter», kaffe og kakao. Vi trenger hjelp til bakst.
Januar	Foreldremøte	Vi har foreldremøte for skolestarterne
Februar	Karneval Samenes nasjonaldag	Sammen med barna stiller vi i stand til karneval. Egen invitasjon sendes ut til barna. 6.februar, dette markeres med ulike aktiviteter
Mars/April	Påske Foreldresamtaler	Vi markerer det tradisjonelle påskebudskapet og gleder oss over en ny vår. Felles månedsplan denne perioden. Vi inviterer til 30 min foreldresamtale
Mai	«Våruke» Barnas Grønne Dag (BGD) «16. mai markering» 	Vi tar imot våren. Sammen med alle barnehagene i Randaberg og Helselaget har vi felles aktivitetsdag ved Randaberghallen. Barnehagen deltar i kommunens 17. mai tog. Avslutning for skolestarterne 16. mai
Juni	Soma Gård MANGFOLD Foreldremøte	Vi reiser samlet til Soma Gård der vi besøker hyggelig vertskap, mange dyr og leker på det flotte uteområdet. Vi er stolt av å være den vi er – mangfold er viktig Foreldremøte for nye foreldre

Fagområdene i Rammeplanen

De ulike fagene i rammeplanen kan ses på som et stort puslespill. I barnehagen vår kan de opptre **enkeltvis**, eks. i grupper på tvers eller ved tilrettelagte aktiviteter. Som regel vil fagene fremstå som en helhet og i en **nær sammenheng** med flere fag, både i lek, tilrettelagte aktiviteter og hverdagsaktiviteter. Det er viktig at de voksne i barnehagen har en god innsikt og faglig forståelse for hvert enkelt fagområde. På de neste sidene presenterer vi kort hva rammeplanen sier om fagområdene. Videre gir vi dere noen eksempler fra vår egen barnehage.

Kommunikasjon – språk – tekst

Kommunikasjon foregår i et vekselspill mellom å motta og tolke et budskap, og selv være avsender av et budskap. Både den nonverbale og den verbale kommunikasjonen er viktig for å utvikle et godt muntlig språk. Barna skal få utforske og utvikle sin språkforståelse, språkkompetanse og mangfoldet i kommunikasjonsformer.

I Ryggstranden barnehage skal personalet opptre som gode språklige forbilder i hverdagsituasjonene. Med det forstås at måten personalet kommuniserer og møter barns initiativ til kommunikasjon på, er av avgjørende betydning i alt vi foretar oss. Det være seg når vi spiser, kler oss, leker og lærer, ordnet opp i en uenighet, bytter bleier eller følger barn på do. I tillegg skal barna møte voksne som legger til rette for språkstimulerende aktiviteter.

Liten avdeling	Stor avdeling
<p>Voksne som responderer og bekrefter barnets kroppsspråk, både om det følelsesmessig er positivt eller negativt ladet.</p> <p>Voksne som snakker med barnet (også de barna som ikke har verbalt språk), både med kroppen og stemmen.</p> <p>Voksne som bruker et variert ordforråd tilpasset det enkelte barns språklige modenhet</p> <p>En avdeling med varierte leker som innbyr til lek og kommunikasjon.</p> <p>En avdeling som er merket med bilder til lekeoppbevaring og i kroker.</p> <p>En avdeling med bilde/dokumentasjon hengende i barnehøyde, som kan åpne opp for undring og språkstimulerende kommunikasjon.</p> <p>Voksne som synger, formidler rim og regler, leser bøker og forteller eventyr tilpasset barnegruppens språklige nivå</p> <p>Leke og tøyse med språket - dramatiserer å lage egne fortellinger og sanger</p> <p>Benytter ulike språk verktøy – blant annet ”3 av alt” som er lokalt utviklet her i Randaberg</p>	<p>Voksne som responderer på barnets språklige initiativ ved å lytte og gi konstruktiv respons, både med kroppen og stemmen</p> <p>Voksne som ivaretar og støtter barn som har ulike kommunikasjonsvansker eller som har flere enn et språk</p> <p>Et språkstimulerende miljø der en oppmuntrer barna til å lytte og prate, for så og oppleve gleden av å være en del av et språklig fellesskap.</p> <p>Voksne som oppmuntrer barna til å bruke språket sitt aktivt i lek og samhandling, til å uttrykke egne følelser og ønsker, og til å klare å løse opp i konflikter og skape positive relasjoner.</p> <p>Bokstaver, tallsymboler og bilder i barnehøyde som åpner opp for undring og læring på det enkelte barns premisser og initiativ</p> <p>Voksne som bidrar med å skape spenning og glede gjennom høytlesning, eventyr, fortelling, sanger, rim og regler, vitser og gåter.</p> <p>Benytter ulike språk verktøy – blant annet ”3 av alt” som er lokalt utviklet her i Randaberg.</p>

Kropp – bevegelse - mat og helse

I løpet av småbarnsalderen tilegner barna seg grunnleggende motoriske ferdigheter, kroppsbeherskelse, fysiske egenskaper, vaner og innsikt i hvordan de kan ivareta helse og livskvalitet. Gjennom kroppslig aktivitet lærer barn verden og seg selv å kjenne. Mat, matkultur og matglede skal erfares sammen med små og store.

I Ryggstranden barnehage skal vi legge til rette for at barna skal kunne utfolde seg og bruke kroppen sin aktivt hver dag. Vi skal gi dem utfordringer tilpasset deres nivå, hvor mestring, glede og mangfold er i fokus. Vi skal til enhver tid ha passende materiell tilgjengelig for barna. Vi erfarer og lærer at kroppen trenger mat for å trives og fungere.

Liten avdeling	Stor avdeling
Korte turer i nærmiljøet/ulendt terreng Hinderløyper inne/ute. «Minirøris» - bevegelsesglede til musikk Tumletirsdag Innrede avdelingen slik at den innbyr til fysisk utfoldelse. Tilgjengelig materiell som eks store perler, puslespill, klosser, farger som innbyr til finmotoriske aktiviteter. Fokus på stell, hygiene, påkledning Identitetsskaping, - hvem er jeg og hvordan fungerer kroppen min? Trivsel og glede rundt felles måltider til frokost, lunsj og fruktmåltid.	Turer i nærmiljø Hinderløyper, regelleker, «minirøris» Tilrettelegge for finmotoriske aktiviteter som å perle, tegne, klippe, bygge med LEGO, «pluss pluss» o.l Gi barna kunnskap om sunt kosthold, hygiene, egen kropp og god helse Identitetsskaping, hvem er jeg Trivsel og glede rundt felles måltider til frokost, lunsj og fruktmåltid

Kunst, kultur - kreativitet

Barn skaper sin egen kultur ut fra egne opplevelser. Gjennom rike erfaringer med kunst, kultur og estetikk vil barn få et mangfold av muligheter for sansing, opplevelse, eksperimentering, skapende virksomhet, tenkning og kommunikasjon.

I Ryggstranden barnehage skal vi legge til rette for barns fantasi, kreativitet og skaperglede. Vi skal ha et bevisst forhold til samspillet mellom kunst, kultur og barnas lek og etterse at barna daglig har tilgang på eks bøker, bilder, musikk, utkleddingsutstyr og ulike formingsmateriell. Vi vil oppmuntre, respektere og være lyttende og oppmerksomme på barnas ulike uttrykksmåter.

Liten avdeling	Stor avdeling
Stunder med sang/ bevegelsesanger/ rytme /dans Formidle enkle og kjente eventyr/fortellinger ved hjelp av konkrete og drama Fokus på parallell lek, symbollek og begynnende rollelek. Tilrettelegge for ulike formingsaktiviteter som maling/fingermaling, sopper, tegning og play doh. Avdelingen er innredet med tydelige kroker, hvor vi rydder/sorterer slik at de kommer til en ryddig krok når leken starter. Dette gir barna en god sanseopplevelse som også stimulerer til kreativ utfoldelse	Utvider sang repertoaret/ bevegelse til musikk/rytme, dans Eventyr, lydbøker, diktet historier selv, drama. Fokus på symbollek, rollelek og regellek Tilrettelegge for ulike formingsaktiviteter; ulike maleteknikker, perle, kitt, tegne, klippe Oppleve kunst og kultur utenfor barnehagen. Vi går gjerne på konserter, teater, kino, museer og bibliotek Tydelige og ryddige avdelinger

Nærmiljø og samfunn

Barnehagen skal bidra til at barn møter verden utenfor familien med tillit og nysgjerrighet. Den skal legge vekt på å styrke kunnskap om og tilknytning til lokalsamfunnet, natur, kunst og kultur, arbeidsliv, tradisjoner og levesett. Barn skal medvirke i, og utforske og oppdage nærmiljøet sitt.

I Ryggstranden barnehage bruker vi nærmiljøet aktivt i hverdagen. Vi går ukentlig på turer til skogen, i sjøkanten, nærliggende lekeplasser og/eller på basen. Vi tar oss også lengre turer som til Randaberg sentrum, biblioteket og busstur til Stavanger. Vi har årlige turer til Endrestø barnehage og Soma gård.

Liten avdeling	Stor avdeling
Trygghet i barnehagen inne/ute. Tilrettelagte lekeaktiviteter på barnehagens uteområde Korte turer i nærmiljøet Deltar aktivt i alle barnehagens fellesarrangementer som FN, jul, karneval, påske, våruke m.m.	Turer i nærmiljøet, barna er aktive og er med å bestemme hvor dagens tur skal gå Tur til alle barnas hus, vi tar bilde og henger opp på avdelingen (høsten ved nytt bhg år) Deltar i barnehagens fellesarrangementer, gjerne med opptredener og sang Markerer Samefolkets dag, og får kjennskap til Samisk kultur og hverdagsliv Fokus på sosial kompetanse hvor respekt, toleranse og inkludering er av stor betydning for å fremme fellesskap og et inkluderende miljø. Oktober er dedikert til prosjekt i forbindelse med FN. Vi deltar i FORUTS program, som har fokus på menneskerettigheter, barnekonvensjonen og begynnende kunnskaper om likheter og ulikheter i samfunnet vårt og verden. Gjennom dette opplegget blir vi «kjent med» barn i andre land og lærer om deres hverdag

Etikk, religion og filosofi

Etikk, religion og filosofi er med på å forme måten vi oppfatter verden og mennesker på og preger verdier og holdninger. Religion og livssyn legger grunnlaget for etiske normer. Kristen tro og tradisjon har sammen med humanistiske verdier preget norsk og europeisk kultur. Barnehagen skal reflektere og respektere det mangfoldet som er representert i barnegruppa, samtidig som den skal ta med seg verdier og tradisjoner i den kristne kulturarven.

I Ryggstranden barnehage er vi opptatt av å ta vare på de kristne tradisjoner og høytider. Vi besøker kirken ved jul og påske. Skolegruppen er blitt et fast innslag på julegudstjenesten hvor vi dramatiser juleevangeliet.

Lite avdeling	Stor avdeling
<p>Tilstedeværende voksne som støtter og veileder barna i deres etiske utvikling: empati – hvordan vi skal være med hverandre</p> <p>Voksne som møter barna på følelser og hjelper med å sette ord på disse. Hva gjør meg og andre glad, sint, lei?</p> <p>Alle barn skal oppleve å bli sett, hørt og forstått</p> <p>Gruppetilhørighet gjennom fellesopplevelser, bruk av navnesanger, lekegrupper</p> <p>Være med til kirken og fellesarrangementer v/jul og påske</p> <p>Voksne som hjelper til med å knytte og videreføre begynnende vennsksapsrelasjoner mellom barn</p> <p>FN-dagen, «flyturen» og besøk til de andre avdelingene</p>	<p>Voksne som møter barna med anerkjennelse</p> <p>Vise respekt for ulikheter gjennom å støtte barn i egen identitetsutvikling (voksne som rollemodeller)</p> <p>La barna erfar hvordan egen handling påvirker andre. La de ta lærdom av dette gjennom tilbakemeldinger fra andre barn</p> <p>Få hjelp til å føre en enkel samtale om hvordan vi skal være med hverandre, lære å løse opp i enkle konflikter</p> <p>Ha fokus på vennskap, følelser og etiske dilemmaer gjennom den daglige samhandlingen mellom barna, eller gjennom ulike prosjekter.</p> <p>Bruke sanger, fortellinger, dramatisering og bilder som utgangspunkt for gode samtaler</p> <p>Legge opp til filosoferende samtaler</p> <p>Møte barns egen filosofering og undring</p> <p>Alle barn skal ha minst en venn. Organisere lekegrupper for å sikre dette</p> <p>Markerer norske høytider og tradisjoner, samt andre høytider fra kulturer som er representert i barnehagen</p> <p>Oppmuntre til hjelpsomhet og omtanke for andre, barn hjelper barn</p> <p>Samenes dag</p> <p>FN prosjekt via FORUT</p>

Antall rom og form

Gjennom hele førskolealderen vil barna få erfaringer som er med på å danne grunnlaget for forståelsen av matematiske begreper. Nyfødte barn ser for eksempel på mors ansiktsform for å skille henne fra ukjente. Senere får barna utfordringer og lærer begreper om antall, rom og form i lek og aktivitet. Barnehagen har ansvar for å oppmuntre barns egen utforskning og legge til rette for tidlig og god stimulering. Også her er det viktig å møte barnas egne matematiske initiativ, slik som å undre seg sammen med barna når de oppdager at det eldste barnet i barnehagen ikke nødvendigvis er det høyeste. For små barn er det viktig at de får oppleve at matematikk er mye mer enn tall og tegn. Det er spennende og meningsfylt og handler først og fremst om å oppdage mønster, system og sammenhenger.

I Ryggstranden barnehage møter barna avdelinger og grupperom som er godt strukturert med tydelige avgrensinger for lek og aktiviteter. Leker skal organiseres og ryddes bort etter bruk på merkede områder. Vi bruker bokstaver, tall og symboler til å visualisere antall, former og størrelser for å hjelpe barna bedre til å lære om begreper.

Liten avdeling	Stor avdeling
<p>Få erfaringer med å gripe, krype, gå, klatre, løpe og hoppe for å stimulere utvikling av rombegrep og fart.</p> <p>Personalet er bevisst bruk av matematiske begreper som stor, liten, over, under, på, bak, inni</p> <p>La barna hjelpe til med ulike gjøremål, dele ut en til hver, dekke bordet</p> <p>Bruke telling i hverdagen, gjennom sanger, når vi samles og i lek</p> <p>Bruke puttebokser, sortere former, Lego/Duplo, - stor, liten, lang.</p> <p>Enkle puslespill.</p> <p>Sortere leker – ryddetiden – lekene har sin faste plass på avdelingen</p> <p>Perling og sopper, sortere farger, og lage mønster</p> <p>Lage ulike former med Playdoh.</p> <p>Utforske volum og form gjennom å leke med sand og vann i sandkassen</p>	<p>Voksne som møter barns egne matematiske initiativ med undring gjennom for eksempel å spørre: Hvor mange er vi her i dag? Er det nok til alle? Hva er det som er spesielt med denne figuren, sammenlignet med den andre? Hva tenker du her? Hva hvis? Hvorfor tror du at det blir sånn? Hvordan tenkte du da? Kan vi gjøre det på flere måter?</p> <p>Tydelige lekekroker, merket med bilder slik at barna kan finne leker og sette disse på riktig plass</p> <p>Tallrekker tilgjengelig på vegg</p> <p>Oppmuntre barns interesse for å telle, syng sanger om tall og bruke eventyret om Geitekillingen eller andre lystbetonte tellekonkurranser som «Tellemesteren»</p> <p>Spille spill og få kjennskap til terningen, både med «øyne» og med tall.</p> <p>Ha tilgang på mer avanserte puslespill</p> <p>Perle etter mer avansert mønster</p> <p>Ha leker som Lego, geomag, pluss-pluss, lafting lett tilgjengelig</p> <p>Trene på rekkefølgen av uker og måneder gjennom sanger og daglige samtaler.</p> <p>La barna delta i daglige gjøremål, dekke bordet, dele ut frukt: to til hver ol</p>

Natur, miljø og teknologi

Naturen gir rom for et mangfold av opplevelser og aktiviteter til alle årstider og i all slags vær. Friluftaktiviteter og utelek er en del av barnehagens hverdagsliv. Nærmiljøet gir muligheter for ulike erfaringer i forhold til å lære om samspill i naturen og mellom mennesket og naturen. Barnehagen skal bidra til at barn får undre seg, eksperimentere, systematisere og samtale om fenomener i den fysiske verdenen og videre erfare hvordan teknikk kan brukes i leken og hverdagslivet. I Ryggstranden barnehage har vi et mangfold av natur rundt oss. Vi bruker dette i arbeidet med barna når vi er ute på oppdagelsesferd. Vi forsøker å bruke alle elementene vi har rundt oss til å planlegge aktiviteter for og sammen med barna. I dagens samfunn har det blitt lettere å søke opp kunnskap gjennom internett, og dette tar vi i bruk sammen med barna. Med oss på turer har vi smarttelefonen som gir oss muligheten til å søke opp fuglelyder eller finne ut mer om ting vi finner ute i naturen.

Liten avdeling	Stor avdeling
<p>Få erfaringer med vær og årstider gjennom å være ute i all slags vær</p> <p>Voksne som stimulerer barna til å oppleve med alle sanser: se, røre og smake på det som kan smakes på</p> <p>Oppleve gleden ved å ferdes i nærmiljøet, skog og sjø, gjennom turer på barnas premisser</p> <p>Bondegårdsdyrene, bøker, bilder, sanger og gårdsbesøk</p> <p>Eksperimentere med is og snø, så og plante og følge med på hva som skjer</p> <p>Følge trær og blomster i utvikling gjennom ulike sesonger.</p>	<p>Årstider og vær, hva skal vi kle på oss når det er kaldt og når det er varmt?</p> <p>Fast tursted gjennom årstidene, hva skjer ute i naturen på «plassen vår»?</p> <p>Voksne som undrer seg sammen med barna på deres initiativ: Hvorfor og hvor flyr fuglene i flokk? Hvorfor kommer makken opp fra jorden når det regner? Hvilken fugl sier ko-ko?</p> <p>Prosjektarbeid på det barna undrer seg over i naturen</p> <p>Bruke internett sammen med barna for å finne opplysninger og lære mer</p> <p>Rydde i naturen og der vi ferdes</p> <p>Eksperimentere: fryse vann, smelte snø, lage islykter og snøfigurer, plante og se hvordan det spirer og gror, terrarium med småkryp</p> <p>Filosofere over hvor maten kommer fra når vi spiser, hvem får vi melken fra? Hvordan lager vi ost?</p>

Observasjon og evaluering

Barnehagens ansatte skal ha en god og oversiktlig evaluering av det arbeidet som gjøres i forhold til enkelt barn og barn i grupper. Vi skal også ha en jevnlig vurdering av våre planer, slik at vi sikrer at disse er i tråd med rammeplanens intensjoner og barnehagens mål.

Følgende oversikt viser hvordan dette kommer frem i vår barnehagen

HVEM	HVA	HVORDAN/NÅR/HVORFOR	ANSVAR
Det enkelte barnet	Barnets egenutvikling. Barnets samspill med andre barn og voksne.	Daglige observasjoner. Sørg for at barnet har en god og positiv utvikling i forhold til alder og evner. Foreldre skal få daglig tilbakemelding på hvordan barnet har hatt det i barnehagen. Deler av avdelingens møter blir brukt til gjennomgang av enkelt barn. Dette danner grunnlaget for blant annet foreldresamtalene. Bruk av «Alle med skjemaet» Barn med ekstraordinær oppfølging i barnehagen skal ha egen IU-plan. <u>Dette er alltid med godkjenning av foreldre</u> «4 års samtalen»	Alle ansatte på avdelingen. Pedagogisk leder har hovedansvaret for all skriftlig dokumentasjon Pedagogisk leder /pp-tjenesten Pedagogisk leder
Hele gruppen Grupper på tvers	Fokus på samspill i gruppen. Utvikling av sosial kompetanse	Daglig observasjoner. Planlegging av felles aktiviteter på avdelingsmøter/planleggingsdager. Sørg for at det er godt samspill og harmoni i gruppen På avdelingens månedsplaner skal den forutgående måneden bli evaluert.	Alle ansatte

Når det avdekkes særskilte behov hos et barn

Barn er ulike og utvikler seg ulikt. Barnehagen legger til rette for at barn skal utvikle seg så trygt og godt som mulig i sine tidlige barneår. Likevel skjer det at barn viser tegn til forsinket utvikling, reguleringsvansker eller strever med andre utfordringer. Pedagogene i barnehagen har erfaring med å observere barn.

I første omgang blir barns lek og samspill med andre barn og voksen observert og drøftet i pedagogteamet. Hvordan kan vi tilrettelegge med egne ressurser og allmennpedagogiske tiltak
Foreldre vil bli innkalt til en utvidet foreldresamtale for å være en aktiv deltaker i denne prosessen. Det kan bli aktuelt å utarbeide en mål- og tiltaksplan. I samråd med foreldre vil det også være aktuelt å koble på andre instanser i denne startfasen. Det avtales nytt møte for å se om tiltak har hatt effekt. I dette møte avklares veien videre i forhold til nye tiltak, eventuelt

behov for videre henvisning. Foreldre vil alltid være informert og skal godkjenne henvisning med signatur.

Det vil bli gjort observasjoner/tester av barnet, av den instansen man har henvist barnet til. En slik observasjon vil kunne ende i en sakkyndig vurdering, som skisserer barnets behov for eventuelt ekstra oppfølging og spesialpedagogisk hjelp. Det vil ut ifra observasjoner og sakkyndigvurderinger bli utarbeidet en IUP (individuell utviklingsplan) og man kan med bakgrunn i slike planer søke om ekstrabemannning til avdelingen/spesial pedagogisk hjelp (t-timer). Hele denne prosessen vil alltid være i samarbeid med foreldre.

Kun i saker der barnehagen mistenker seksuelle overgrep eller vold mot barn, kontaktes instansen direkte, uten foreldrenes samtykke eller kjennskap.

Tidlig innsats

Tidlig innsats handler om allmennpedagogisk arbeid som rettes inn mot alle barn. Videre kan også tidlig innsats defineres som spesialpedagogisk særtiltak som settes inn når utfordringer oppdages. I Randaberg kommune er alle pedagoger skolert i Øyvind Kvello sin teori om tidlig innsats begrepet. Vi bruker hans teorier som bakgrunns stoff når vi observerer barn alene eller i spill med andre barn. Randaberg kommune har jobbet med denne satsningen innen alle avdelingene i Helse og oppvekst og dermed har vi et felles språk og begrepsforståelse når vi samarbeider tverrfaglig med andre instanser. Kommunen er høsten 2019 i ferd med å etablere et pilotprosjekt for «BTI» som står for bedre tverrfaglig innsats. Vi håper å bli en del av dette arbeidet etter endt pilotperiode. Dette er et nyttig verktøy og kommer det enkelte barnet og deres familier til gode.

BTI ble utsatt som en følge av koronasituasjonene. Planen er å starte implementering av dette høsten 2020. <https://www.randaberg.kommune.no/innhold/barnehage-skole-familie/bti/>

«Alle Med»

For å se og observere barn i lek og aktiviteter har vi i Ryggstranden barnehage blant annet valgt å benytte oss «Alle Med» som er et observasjonsverktøy som har en tydelig inndeling i forhold til barns utvikling;

Sosialt/emosjonelt – Språk - Sansing/motorikk - Lek -Trivsel – Hverdagsaktiviteter.

Alle observasjonsområdene er videre inndelt etter alder. Våre foreldresamtaljeskjemaer er utarbeidet etter dette skjemaet.

«4 års samtalen»

Dette er en samtale som pedagogene skal gjennomføre når barna fyller fire år. Barnet inviteres inn til et møte (dette er alltid veldig stas) og det blir en samtale om trivsel i barnehagen, hvem barn leker med, eventuelt hvem ansatt som er en viktig voksen for dem. Vi har utarbeidet et enkelt materiell med bilder av sykkelen våre. Det er også bilder av alle barna på avdelingen og barna velger hvem de vil ha med seg på sykkelen. Samtalen og barnets fortelling er med å kvalitetssikre om barnets hverdag hos oss er i samsvar med ansattes observasjoner

TRAS skjema- Tidlig registrering av språkutvikling

I samsvar med Randaberg kommunes kvalitetsplan kan barn i barnehagen bli språklig kartlagt på et eget TRAS-skjema. Skjemaet brukes, ved behov, som en vurdering av barns språkutvikling. Skjemaet danner et godt grunnlag for god oppfølging, og tilrettelegging for oppfølging av det enkelte barnet.

SAMARBEID

Personalsamarbeid

Ryggstranden barnehage har en grunnbemanning på 12,2 årsverk. Totalt er vi 14 ansatte som jobber dette barnehageåret. I tillegg vil det alltid være et behov for å knytte til seg gode vikarer som kan fungere i gruppene i forbindelse med ferie og sykefravær.

Barnehagen har et flott og stabilt personal. Vi er en arbeidsplass med tette relasjoner som krever smidighet og gode samarbeidsevner fra alle. En av våre viktigste oppgaver er å være gode rollemodeller for barna i alle situasjoner gjennom dagen. Personalet må være faglig fokusert og villig til å være i endrings prosesser. Ved ansettelse av nytt personal må vi bruke tid og ressurser slik at vi får til gode relasjoner mellom nye og gamle ansatte. Det ligger mye godt grunnarbeid i barnehagen vår, samtidig må vi lære av nykommerens kompetanse og erfaring. Dette fører til vekst og utvikling for alle.

I forhold til vår visjon «Trygghet og trivsel for liten og stor på kryss og tvers» har personalet satt egne ord på hva dette betyr for dem

- En **trygg** arbeidsplass innebærer; En god leder, være en inkludert medarbeider, ha tillit og få tillit. Oppleve respekt og mestring
- **Trivsel** på arbeidsplassen innebærer; Humor og inkluderende miljø. Framsnakking, få ros og bli motivert.
- **På kryss og tvers** innebærer at vi samarbeider med alle, ser alle, hjelper alle.

Dette er viktige elementer for å få til en god arbeidsplass som fører til at vi har en god barnehage for ditt barn. Vi jobber også etter vårt «reisdokument» som vi har utarbeidet i personalgruppen. «REIS» er et symbol på en organisasjon som er i endring og utvikling- vi er på en felles reise. Vi har fire grunnpilarer som vi jobber etter:

R – respekt

E – erfaringsutveksling

I – informasjon

S – sosial

Vi er opptatt av kompetanseheving og faglig utvikling for barnehagen som gruppe og for den enkelte. Barnehagen legger til rette for kurs i samarbeid med Randaberg kommune og felles planleggingsdager. Vi inngår som en del av kommunens felles kompetanseheving av ansatte i barnehagen, og mottar midler fra fylkesmannen.

Barnehagen arrangerer også egne kurs internt eller med eksterne kursholdere etter det som er vårt eget behov og ønske om vekst. Vi oppmuntrer og legger til rette for videreutdanning og har personal som benytter seg av dette.

Barnehagen er opptatt av at personalet skal ha en god trivsel, utvikling og helse på jobb og i sin fritid. Vi tilbyr egen helseforsikring for fast ansatte. Barnehagen forsøker å tilrettelegge med reduserte stillinger for ansatte. En glad og trygg voksen i barnehagen vil være en god støtte for barns utvikling av selvbilde og trivsel.

Foreldresamarbeid

Vi får være sammen med det kjæreste dere har. Derfor er det viktig at vi har et tett og godt samarbeid med dere som foreldre. Vi er opptatt av den daglige dialogen. Det er viktig at dere får informasjon om hvordan dagen har vært. Samtidig er det viktig at vi har kjennskap til rutiner og behov fra hjemmet slik at dagen i barnehagen kan bli best mulig. Når endringer skjer innad i familien er det være lurt å informere barnehagen.

Foreldresamtaler er et viktig treffpunkt i løpet av barnehageåret. Vi har foreldresamtaler to ganger i året. En på høsten, ca november. Da er det de nye barna på avdelingen som prioriteres, men alle får samtale om de ønsker det. På våren har alle samtaler.

Foreldresamtalene våre tar utgangspunkt i observasjonsskjemaet «Alle med».

For de av barna som skal starte på skolen, vil det i samråd med foreldre/foresatt blir fylt ut et skjema som videresendes til skole. Noen ganger har foreldre eller vi i barnehagen behov for ytterligere samtaler. Da organiserer vi selvfølgelig det.

Når barna starter i barnehagen hos oss for første gang, blir dere invitert til et foreldremøte i juni måned. Her vil dere også blir presentert for pedagogene som jobber på de aktuelle avdelingene, og introsamtaler vil bli avtalt.

I løpet av barnehageåret har vi en del felles arrangementer. Disse blir annonsert i skriv fra avdelingene og kontornytt. *(Som en følge av gul drift vil slike arrangementer utgår høsten 2020)*

Utover dette arrangeres det dugnadstimer. Dere skal delta på 5 timer dugnad pr familie hvert år. Vi trenger også engasjerte foreldre i styret og samarbeidsutvalget.

Månedspanene som kommer ut en gang i måneden er viktig informasjon til dere foreldre/foresatte, som skaper en grovskisse over de daglige aktivitetene i barnehagen. Det er viktig at dere leser dette og bruker det som et utgangspunkt for samtale med oss i barnehagen og med barna. Dette finner dere ved å logge dere på MyKid

Dette krever vi av deg som foreldre/foresatt

- 1. Ha fokus på barnet og deres opplevelser i «hente- og bringe situasjoner».**
- 2. Ta alltid kontakt med ansatte i hente- og bringe situasjoner.**
- 3. Holde deg oppdatert via My Kid portalen, registrere tillatelser/ferie/ fridager i henhold til oppgitte frister.**
- 4. Komme på oppsatte foreldresamtaler.**
- 5. Delta på fellesarrangementer, foreldremøter og dugnader i barnehagen**
- 6. Være en engasjert bruker og gi oss tilbakemeldinger**
- 7. Sørge for at barna har riktig utstyr i barnehagen til enhver tid.**
- 8. Sørge for at utstyr og leker som medbringes er merket med barnets navn**
- 9. Overholde våre regler og anbefalinger ved sykdom og annet fravær.**
- 10. Respektere barnehagens åpningstider.**

Foreldrelaget

Nytt tilbud fra kommunen høsten 2020 er egne foreldreveiledere som er stasjonert i barnehagene. Foreldre kan selv ta kontakt med veilederen via e-post. Veileder vil være en god plass å starte for råd, støtte og oppmuntring i det å ha den krevende rollen som foreldre. Vi er så heldige å ha **Cathrine Immerstein Lid som foreldreveileder hos oss hver onsdag kl 1330-1530**. Cathrine er primus motor for kommunens «DUÅ kurs» og har hjulpet mange foreldre med gode råd, faglig klokskap og enkle «verktøyer» til hverdagslivet i familiene.
Cathrine.Immerstein.Lid@randaberg.kommune.no

Personvernerklæring

Pr 01. juli 2018 er det kommet strengere krav til oppbevaring av personopplysninger. Barnehagen har lang erfaring med å håndtere personopplysninger. Ved drift av barnehage og ansvar for barn har vi som jobber her et behov for å ha tilstrekkelig med informasjon om deg og ditt barn for å kunne utøve god nok omsorg. Vi som jobber i Ryggstranden barnehage skal ha kjennskap til barnets behov. Ved å ha kjennskap til familieforhold, søsken, andre viktige personer i barnets liv, gir dette oss et godt bilde for å kunne ivareta barnet og familien på best mulig måte. Utveksling av muntlig informasjon bygger på tillit. Noen ganger er det nok at en eller svært få ansatte kjenner til informasjon omkring barnet eller familien. Ander ganger er det behov for at hele personalgruppen blir informert. Det er daglig leder i samråd med pedagogene på den aktuelle avdelingen som avgjør dette fra sak til sak. Skriftlig informasjon håndteres i ulike elektroniske portaler hos oss. Vi skisserer følgende;

IST – barnehageportalen

Det er her barnehagen først får informasjon om barnet. Dette er portalen dere foreldre registrere barnet i når det søkes om barnehageplass. Her ligger også personopplysninger som bosted, telefonnummer, mailadresser og personnummer til alle som bor i familien.

Det er «to-pålogging» på dette systemet. Det er daglig leder som har tilgang til dette hos oss.

Altinn

Her forgår kommunikasjon med NAV, PPT og senter for styrka barnehage i kommunen. Det er «to- pålogging» og det er kun daglig leder som er gitt samtykke til og håndterer denne informasjon på vegne av Ryggstranden barnehage.

«Google Disk»

Vi er fra våren 2019 koblet opp til kommunens team disk i Google. Her har både daglig leder og pedagogiske ledere tilgang til de områdene de trenger. Det er blant annet her IUP for enkelt barn utarbeides. Systemet er «to-pålogging»

MyKid

Dette er en «lokal portal» som vi abonnerer på, og som er en viktig informasjonskanal mellom hjemmet og barnehagen. Via My Kid får dere informasjon fra kontoret og avdelingen, enten via SMS eller en mer utfyllende mail. Noen ganger til hele gruppen, andre ganger kun til deg om ditt barn. Her vil dere også finne bilder. Det gis tilgang via innlogging med egendefinert passord. Det er her dere gir tillatelse i forhold til ditt barn. Vi ber om at dette oppdateres umiddelbart etter påloggingen. Vi må ha kjennskap til hva dere gir tillatelse til. Portalen brukes også til registrering ved fravær og ferier.

Som foreldre kan dere laste ned en App som gir dere enkel og rask tilgang til informasjon og bilder fra barnehagen.

Portalene benyttes også som en ansatte portal der vi kan kommunisere med SMS og mail.

Personalet får alle fellesmailene som går ut til foreldrene, slik at en sikrer god informasjonsflyt i organisasjonen. Videre brukes portalen inn mot ansattes vaktssystemer, avspaseringer, feriedager og egenmeldinger. Sensitiv informasjon omkring ditt barn skal ikke håndteres via denne portalen.

Barnets mappe

Hvert barn hos oss har en egen mappe som barnehagelæreren på avdelingen administrere. Den er tilgjengelig kun på barnehagelærerens egen PC. Mappen lagres i sky. I mappen finnes referat fra introsamtalen gjennomført med foreldre/foresatte ved oppstart i barnehagen. Det er

også her de enkelte foreldresamtalene lagres. Alle ansatte på avdelingen blir gjort kjent med innholdet i foreldresamtalene, alles observasjoner og øyne skal være med å gi et totalt bilde av barnets atferd i barnehagen. Observasjonsskjema som Alle Med, TRAS eller annet lagres også i barnets mappe. Vi har et «hurtig arkiv» på kontoret med kode som kun er tilgjengelig for daglig leder og barnehagelæreren. Her lagres papirkopier ved behov.

«Greit å vite»

Åpningstider

- Barnehagen åpner kl 07.15 hver dag. Barnehagen stenger kl 16.30.
- Inntil to uker, fortrinnsvis i juli, har barnehagen redusert åpningstid. Åpningstiden vil da være fra kl 0800 til kl 1600. I forbindelse med ferieplanleggingen, vil det bli gitt fortløpende informasjon om dette.
- Om andre enn foreldre/foresatte skal hente barna skal vi ha beskjed om dette i barnehagen. Lag gjerne egen avtaler med avdelingen om dette.
- I forbindelse med påskehøytiden er barnehagen stengt fra og med onsdag i påskeuken.
- Barnehagen er stengt julaften og nyttårsaften

Planleggingsdager 2020 - 2021

Sammen med skolene og de øvrige barnehagene i kommunen er følgende dager satt opp;

- 17. august 2020
- 13. november 2020
- 04. januar 2021
- 06. april 2021
- 14. mai 2021 (fredag etter kristihimmelfarts dag)

Utstyr og klær

Alle barna skal til enhver tid ha ekstra tøy og yttertøy tilpasset været i barnehagen. Barna har fast plass til yttertøy og støvler /vintersko i garderoben. På barnas hylleplass er det en ekstra kurv til skift. Barna på liten avdeling har også egen hylle inne på stellerrommet. Foreldre er selv ansvarlig for å kjøpe bleier til barna. Vær vennlig å merke alt tøy og utstyr barna har med til barnehagen.

Leker i barnehagen – Dette utgår ved gult driftsnivå.

I Ryggstranden barnehage har vi ingen fast «leketøydag», det innebærer at barna kan ta med seg egne leker til barnehagen når de ønsker det. Tanken vår bak dette er at barn kan berike leken med egne leker, de lærer å dele, og det kan skape en trygghetsfølelse inn i barnehagen. Barna viser mye glede og stolthet av å ha med egne leker, og ikke minste å dele med andre. Det er dere som foreldre som må ta avgjørelsen på hvilke leker som er aktuelle å bringe med til barnehagen. Likevel er det lurt å tenke gjennom hva som passer å ta med. Det er **ikke** tillatt å ha med seg leketøy som kan forbindes med våpen. Husk og merk lekene med navn. Barnehagen har ikke ansvar for de leken som tas med til barnehagen.

Syke barn – uhell i barnehagen

Syke barn skal ikke i barnehagen. Vi ønsker å få beskjed pr telefon/sms om barnet blir hjemme grunnet sykdom. Det enkeltes barns sykdomsforhold er det foreldrene som må vurdere, men barn som av en eller annen grunn har en **nedsatt allmenntilstand**, har ikke noe

utbytte av en aktiv dag i barnehagen. Om barnet blir sykt i barnehagen ringer vi en av foreldrene/de foresatte. Barnet skal da hentes snarest mulig for å unngå videre smitte. Vi har samarbeid med kommunens helseteam, for eksempel ved utbrudd av epidemier. Utover dette forholder vi oss til gjeldende råd gitt av folkehelseinstituttet.

Skulle uhellet være ut og barnet trenger legetilsyn, ved f. eks fall og kuttskader, vil vi snarest mulig få barnet til lege/fastlege om mulig. Vi kontakter også dere, som da møter barnet og den ansatte hos legen. Foreldre overtar ansvaret for barnet, slik at den ansatte kan gå tilbake på jobb.

Sikkerhet og HMS arbeid i barnehagen

Vi som jobber her i barnehagen har et stort ansvar for å påse at ditt barn er trygge i barnehagen. Barnehagen er pålagt å følge lovverket for helse, miljø og sikkerhet og har store krav til prosedyrer og rutinebeskrivelser, opplæring og rapporteringer. Vi har planlagte tilsyn og uanmeldte tilsyn.

<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/1995-12-01-928>

Vi har klare mål om at barn ikke skal skade seg. Alle ansatte må gjennomgå opplæring i livreddende kunnskap. Vi blir kurset av erfarne førstehjelpere og trener på dukker. Barnehagens totale HMS system er elektronisk via PBL mentor sitt system.

Bursdagsfeiring

Hos oss blir barnets bursdag markert med krone, kappe, flagg og gode bursdagsklemmer. Barna skal være midtpunktet denne dagen. I forbindelse med feiring og markering av dagen tilbys det smoothie. *I korona drift har vi ispinner for å forenkle servering og smittevask.*

Kosthold og ernæring

I Ryggstranden barnehage serverer vi tradisjonelle norske brødmåltider til lunsj, der pålegg som ulike oster, skinke, leverpostei og fisk er basisvarene. Sammen med dette servers det alltid «grønne tallerkener» bestående av tomater, agurk, paprika osv.

Ved gult driftsnivå utgår smøremåltidet inntil videre. Mat serveres påsmurt av ansatte

Barna har med egen frukt hver dag som legges i felles kurv i garderoben. Dette er en god læringserfaring i å dele med hverandre. Dessuten blir fruktfatet svært variert og spennende.

Ved gult driftsnivå er det barnehagen som har ansvar for innkjøp av frukt.

For barn som har ulik form for matallergi krevers det et tett samarbeid med hjemmet. Vi er avhengig av at foreldre informerer oss og gir oss god veiledning i forhold til hvilken mat barnet kan ha, og hva som skjer om barnet får i seg mat som kan fremkalle allergiske reaksjoner.

My Kid

Målsettingen med MyKid er at vi med enkle midler og få tastetrykk kan informere dere foreldre om daglig drift, men også legge ut månedsplaner, månedsnytt og annen viktig informasjon. Vi forsøker å bli så papirløse som mulig, og er derfor avhengig av at dere går innom portalen med jevne mellomrom for å bli oppdatert. Vi har også muligheter for å sende ut SMS når det er behov for rask/viktig informasjon ut til dere. Dette vil også være et viktig redskap ved eventuelle krisesituasjoner.

My Kid er også den portalen dere vil kunne se bilder fra barnehagedagen.

Portalen fungerer med pålogging via eget mobilnummer, etter at vi har lagt dere inn som brukere.

Hjemmesiden vår fungerer mer som en informasjonskanal til de som lurer på hvem vi er. Her vil det ligge ute informasjon som årsplan, samarbeidsavtaler med Randaberg kommune, og annen informasjon som kan være nyttig selv for de som ikke er kunder hos oss.

**Når barnet ditt etter endt barnehagedag sier
” i dag har jeg lekt”
da har barnet ditt:**

Vært et barn
Lyttet til andre
Vært del av et felles skap
Utfoldet seg
Lært om regler og normer
Ledet og blitt ledet
Opplevd latter og glede
Gjort erfaringer med ulike leketyper
Brukt sansene
Samarbeidet
Vist omsorg
Bearbeidet erfaringer og opplevelser
Bygget selvfølelse
Vært kreativ
Opplevd empati
Blitt utfordret
Øvet motorikk
Opplevd vennskap
Opplevd motgang og små tap
Øvet konsentrasjonen
Opplevd samhold
Bygget selvtillit
Opplevd livsglede og humor
Øvet på og kommuniserer
Øvet på konfliktløsning og forhandlinger
Brukt fantasien
Gitt av seg selv
Kjent på mestringsfølelsen
Øvet på turtaking – gi og ta
Utviklet seg emosjonelt og intellektuelt
Opplevd samspill mellom barn – barn, barn –voksen
Tatt ansvar
Lært om egen identitet og egne grenser
Øvet tålmodigheten

.....og helt sikkert litt til. Er det ikke fantastisk!

(fritt gjengitt etter Eigen barnehage, Rælingen kommune)